

Razkrinkana falzifikatorska družba

VELIKA SLEPARSTVA Z VLOŽNIMI KNJIŽICAMI POŠTNE HRANILNICE. — RAFINIRAN POSTOPEK S SPRETNIM PONAREJEVALCEV. — NA SIGURNI SLEDI.

Maribor, 25. septembra.

Že nekaj dni je bilo slišati po Mariboru govorce, da je mariborska pošta prišla na sled velikopotezni falzifikatorski družbi. Vendar se o zadevi ni moglo doznati ničesar zanesljivega, ker je pač oblast potek preiskave krila pred javnostjo v interesu čim izdatnejšega uspeha. Končno je vendar intenzivno delo rodilo ugoden rezultat, ki je prav laskavo priznanje sposobnosti in požrtvovalnosti domačih varnostnih institucij.

Že v mesecu juliju so se pojavile v raznih krajih Slovenije in Hrvaške številne knjižice poštne hranilnice, ki so služile spretnim lopovom v sleparske svrhe. Načrt je bil dovršeno zamisljen in tako rafinirano izpeljan, da so sleparstva uspevala, ne da bi vzbudila noben kakšen sum.

Družba ljudi, ki si je začela na lahek način priti do denarja, je v raznih krajih naložila na razna imena zneske po 100 Din pri poštah hranilnic in tako prišla v posest številnih knjižic, katere so sleparji izrabljali po ta način, da so pod resnično vloženo znesek od Din 100.— prinesli še na daljine vloge, svedoče večjih vsot. Spretno so ponaređili imena poštne hranilnice in jih tudi overovali s ponaređeni poštami. Obeta je bilo falsificirano tako spretno, da ni mogel nihče sumiti o pristnosti vložnih knjižic in verodostojnosti dokumentov.

S ponarejenimi knjižicami so sleparji pričeli dvigati denar na raznih poštah in v kratki dobi dveh dni osle-

parili nošte v mariborski oblasti na Hrvaškem in v Medimurju za 20.000 Din. V juliju so pričeli nosel in dajali povsod le po Din 1000.—, da ne bi vzbudili suma. Tako se je zalesil član omenjene ponarejevalske družbe pri neki pošti v mariborski oblasti in zahteval izplačilo 1000 Din. Previdna poštna uradnica, ki je takrat vršila službo, je pred izplačilom telefonirala svojemu tovarišu, ki je poslednje vlogo v knjižici podpisal in ga vprašala, ako je bil v resnici omenjenega dne vložil pri njem tako visok znesek. Ko se je vrnila od telefona, ni bilo imečitelja knjižice nikjer. Izginil je predno si ga je o stvari poučena uradnica utegnila ogledati.

Preiskava o stvari je bila zaupana mariborski policiji, ker so bile knjižice izdatne na imena Mariborčanov. Preiskava pa je ugotovila, da so za knjižice imeni so se, ki jih zločinca ne privede v poštev kot falzifikatorji. Med tem je policija zbrala vse mat. tel. in telef. delovne gradivo, da se že danes s sigurnostjo uradno izve, kdo bodo sleparji, ki so znanji. Pričakuje se, da bodo v najbližjem času prišli v roke pravice. Vsi sleparji so že na zanesljivi sledi.

Slučne falsifikacije so se vršile lani tudi v inozemstvu in je računati, da takratni storilci niso daleč od tih, ki so jih oblasti tik za petami. Vsekakor je v kratkem pričakovati še večjih odkritij, ki bodo nomenla konec družne in spretno falzifikatorske družbe.

Invalidski zakon

in navodilo za oceno pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov je izšel. Knjiga je praktična in dobro služi v pouk invalidom za pridobitev pravic ter za ostopenje v invalidskih vprašanih invalidov, vdov in sirot, ki menijo, da imajo pravico do invalidnine in zaščite po tem zakonu. Knjiga je priporočljiva tudi za uradnike, ki imajo posla z invalidskimi zadevami. Dobi se pri Uruženju vojnih invalidov v Mariboru, Rotovžki trg 1, med uradnimi urami vsako sredo, soboto in nedeljo od 9.—11. ure. Cena 4 Din, po pošti 5 Din.

Na posledicah zastrupljenja

je nocoj ponoči v bolnici umrla 37letna zasebnica Flora Kupfleitner iz Melja, o katere zastrupljenju z lizolom smo včeraj poročali.

Sredo 25 Petek 27

drugi eksperimentalni večer

SVENGALI-JA V VELIKI KAVARNI

Današnji trg

je plaval v jesenskem izobilju. Prinesli in pripeljali so raznih dobrot, vzlasti krompirja, zelja in raznovrstnega sadja. Med povpraševalci je bilo največ prekupcev in branjevk, pa tudi trgovci na debelo so t'pali. Omembe vredno je, da so se češplje, ki so letos izredno dobro obradile in so se v soboto še prodajale po 20—25 komadov za 1 Din, dobile danes po 30 do 40 komadov za isto ceno. — Razno povrtje je ohranilo staro ceno. Tudi sadje je padlo v ceni, kar je povsem razumljivo. — Mnogo se je povpraševalo po gobah za vlaganje. V kratkem času so izginile. — Zelje, kakor tudi krompir in čebula so v veliki sezoni nakupov za zimske zaloge. Mnogo se je tržilo tudi s paradizniki, kateri so letos izredno bogato obrodili. Na debelo se je dobilo za Din 1.— kg. Tudi krompir je v trgovini na debelo zdrknil na Din 5 merica, a po 75 para kg. — Na Vodnikov trg pa je vspricho sezone spravljana poljskih pridelkov prišlo le pičlo število vozov. — Tudi na senenem trgu ni bilo posebnega življenja.

Prodaja stekla.

Dne 10. oktobra t. l. se bo vršila pri Delavnici državnih železnic v Mariboru ofertalna licitacija glede prodaje krog 25.000 kg zlomljenega stekla. Razpis je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

Prodaja cenejšega mesa.

Jutri 26. tm. se bo na prosti stojnici pri mestni klavnici prodalo 150 kg govejega mesa na konsumente po 1 do 2 kg.

Najboljši bivši člani mariborskega gledališča

spet nastopijo na slavnostnih večerih v proslavo desetletnice. Gospa Vika Podgorska in g. Hinko Nučič sta danes stebra zagrebške drame, g. Mario Šimec pa si je utrdil sloves kot brezdvomno najboljši tenorist v naši državi. Ga. Vika Podgorska in g. Hinko Nučič bosta glavna akterja prvega slavnostnega večera in sicer: v odlomkih iz »Tugomera« in »Smrti majke Jugoviča«, g. Mario Šimec pa bo gotovo odnesel palmo tretjega slavnostnega, »operno-koncertnega večera«, ki na njem nastopita še ga. Zamejčeva in g. Nerálci. Kot drugi večer v okviru slavnosti se pripravlja Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« v novi inscenaciji g. J. Koviča. — Še enkrat opozarjamo na ugodnost 20% popusta pri vseh treh predstavah, za one, ki si nabavijo vstopnice za vse tri večere pri dnevni blagajni.

Sumljivi tpi na Pohorju.

Izletniki so že večkrat pripovedovali, da srečujejo na Pohorju sumljive tipe. Dogodili so se celo napadi na posamezne potnike in druge nerodnosti. V nekem slučaju je pes-spremljevalec rešil svojega gospodarja iz mučne situacije. Sedaj pa nam poročajo, da so v območju Smolnika pri Rušah izsledili dva ubegla kaznjenca, od katerih se je moral eden radi boleznj predati. Obsežna racija bi bila sicer potrebna, vendar je upati, da bo bližnja zima prisilila te čudne »gozdovnike« v dolino. — morda Pravici v roke...

»KARO« najboljši čevlji.

»Revolucija« na Glavnem trgu

Sinoči smo imeli na Glavnem trgu pravcato revolucijo. Že nekaj večerov sem so se producirali v Mariboru trije akrobati, bivši člani cirkusa Kludsky, takozvani »Trio-Kellner«. Sinoči je bila zadnja predstava. Ob tej priliki so »braća Kellner« velikodušno razpisali nagrado Din 5000.— za onega, ki ima pogum, da se popne na tisti jambor, katerega so krstili za »smrtni steber«. Povsem naravno je in razumljivo, da se je našlo precej plezalcev za sredo in policiji se je le z velikim naporom posrečilo, da odžene vse reflektante na vablivo vsoto obljubljenih petih »jurjev«. Vendar se je v neopaženem momentu posrečilo nekemu gledalcu, da je liki veverica splezal na famozni »stolp smrti«, na vrhu katerega je poskušal pravilno storiti in razne druge vaje, kar je gledalce spravilo deloma v veliko nerazumevanje, deloma v frenetično navdušenje. Ko se je drzni plezalec spustil zopet na tla, niso »braća Kellner« hoteli ničesar vedeti o obljubljenih tisočkah, kar je vzbudilo vsesplošno razburjenje, ki je končalo s tem, da se je celo »Karo« latska družina iz tujine umaknila v bližnje gostilno, kjer je nastalo prerakanje, kakor na burnem političnem shodu. Po zraku so vihrti nalice, padale so ostre besede na račun obljubarjev, katerih cirkuski valjanik zmes slovenskine, nemškine, češkine in jugoslovanškine — je itak bil predmet ogorčene kritike in jezikovna akrobacija prve vrste... Civilni plezalec je dobil pouk, naj si poišče pravico pri sodišču. Nastal je tudi zanimiv pravniški problem: Braća Kellner so zagrešili očitno prevaro z obljubo, a civilni plezalec prestopke zoper varnost lastnega življenja. Razsodbo bo moral izreči — Salomon.

Usodni udarec s koso.

Včeraj popoldne so pripeljali iz Zgoranjih Hoč 24 letnega Hinka Domadenka v kirurški oddelek bolnice. Imel je presečkano desno roko. Kako se je zgodila nesreča? V vinotoču Josipa Domadenka se je stari Domadenek nekaj spril z Ano Kovačičevo, ki je znana kot zelo razburljiva ženska. Kovačičeva je v jezi zagrabila koso in zamahnila z njo proti Josipu Domadeniku. Vmes je skočil njegov sin Hinko, ki je postal žrtev dvoboja: Kosa mu je odsekala desno roko. Zadnje besede bo spregovorilo sodišče.

Če greš na tujo brajdo...

9letni šolar Rajko Borovnik iz Tezna je splezal na tuji plot in začel zobati grozdje z sosedove brajde. Medtem, ko je brezskrbno užival sladkost črnih jagod, se je neopaženo približal gospodar brajde, in je dečka tako nesrečno potegnil s plota, da se je zelo opasno ranil na levi nogi in na lobanji. Dečka so morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico. —

Pevski zbor Glasbene Matice

ima nocoj ob 20. svoj občni zbor. Na dnevnem redu so poročila funkcionarjev in volitev novega odbora. Novi pevci in pevke prisrčno dobrodošli!

Nosečim ženam in mladim materam pomore naravna »Franz Josef-ova grenčica« do urejenega delovanja želodca in črevesja. Glavni zastopniki modernega zdravilstva za ženske so preiskusili, da »Franz Josef-ova voda« v največjih slučajih učinkuje hitro, sigurno in brez bolečin. Franz Josefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. I.

Angleški večerni tečaji

se otvorijo začetkom oktobra. Vršili se bodo v pondeljkih in četrkih na realki konverzijski pa le ob zadostnem številu v čitalnici. Pismene prijave sprejema Angleški krožek, realka, ustne pa 3. oktobra od 6.—7. ure, realka, pritišče levo. Pogoji so razvidni na lepakih v Gosposki in Aleksandrovi ulici. 2366

Velika kavarna.

Danes, v sredo, in v petek eksperimentalna večera g. Svengali-ja. V četrtek kabaretni večer. 2373

Pravoslavna cerkvena občina priredi svojemu iz Maribora odhajajočemu podpredsedniku g. Mladenu Periču poslovilni večer dne 26. septembra ob 21. uri v salonu gostilne Vlahovič. Vabijo se člani občine, da se tega večera udeležijo. 2356

Mariborski in dnevi drobiž

Državni jezik v tujkem prometu.

Minister za trgovino in industrijo je odredil, da je treba v prometu z inozemci vsakega tujca, ki pride v Jugoslavijo, nagovoriti najprej v državnem (srbo-hrvatskem ali slovenskem) jeziku in šele potem v jeziku, ki ga potnik razume. Tujkoprometni oddelek ministrstva apelira na vse hotelirje in gostilničarje, naj se te odredbe strogo drže. Z odredbo se ne namerava otežkočati prometa tujcev, ampak se hoče samo državnemu jeziku dati avtoriteto, ki mu gre, kakor je to v vseh drugih deželah tudi navada.

Nova železniška proga Krapina-Rogatec, ki bi morala biti izgrajena že lani s 1. nov., bo glasom zadnjih poročil vendarle kmalu stopila v promet. Dogotavljajo se zadnja dela. Proga je dolga 21 km in bo po njej najkrajša zveza med Hrvatsko in Slovenijo. Železnica je bila trasirana že l. 1926, vendar se je pričetek gradnje zavlekel do lani. Zavlekla se je gradnja tudi, ker je bilo treba napraviti dva predora in postaviti 7 mostov. Na prog. bosta dve večji postaji Sv. Rok in Gjurmanec ter postajališče Dobovec. Čin bo proga v prometu, bo razbremenjena proga Zagreb - Zidani most in bo večji del zlasti tovarnega prometa šel po novi prog.

Žična železnica Sobota—Vuzenica?

Kakor čujemo, je prometni minister podelil tvrdki Rajmund Wurzinger iz Gradca predkomesijo za trasiranje žične železnice z električnim ali motornim pogonom od avstrijske obmejne občine Sobota nad Muto do postaje Vuzenica ter industrijske proge v Vuzenici do železniške proge. Predkoncesija velja od 25. avg. tl. za dobo enega leta.

Maša - zadušnica

je bila danes za pokojnim prof. Jak. Cimermanom v tukajšnji cerkvi. Udeležil se je cel zavod.

Za Ciril-Methodovo družbo.

G. dr. Tone Pernat, odvetnik v Mariboru, je prispeval Moški podružnici Družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru 200 Din mesto vencana pokojnega g. dr. Toneta Gosaka.

Tisočle nica smrti sv. Vavlava

poteče prihodnjo soboto dne 28. septembra. Ker imamo blizu Slov. Bistrice starodavno cerkev, posvečeno temu češkemu svetniku, prirede v nedeljo 29. sept. mariborski Čehi pod vodstvom »Zgodovinskega društva« izlet k Sv. Venčesu. Odhod iz Maribora z vlakom ob 5.20. Ob 9.30 je pri Venčesu služba božja, nato na prostem češki in slovenski govor, petje, eventualno deklamacija. Nato prijateljska zabava. Vsakdo je dobrodošel, ki se pridruži izletnikom. Gotovo bodo tudi Slovenci šli počastiti sv. Vavlava, če ne v Pragi, pa vsaj pri Slov. Bistrici. V slučaju slabega vremena izlet odpade. Od Slov. Bistrice do Venčesa je približno 1 uro peš-pota. Izletnikom se priporoča, da vzamejo jestvine s seboj, ker je radi slučajno slabega vremena iskantno naprej naročiti pri ondotnih gostilničarjih kosilo.

Kaj je z »Domom ubogih«?

Prejeli smo in objavljamo: V času, ko je še vedno čuti pritožbe o pomankanju stanovanj, se ljudje začudeni vprašujejo, kako to, da glavni dobitnik loterije »Dom ubogih«, stanovanjska niša, že 3 leta stoji prazna. Merodajni gg. bi javnosti ustregli z zadevnim pojasnilom.

Stanovanjske zaščite na deželi ni več.

Prijatelj lista nam piše o nekem slučaju z dežele, kjer je župan občine prišel k hišnemu lastniku in »uradno« zasegel eno izmed stanovanj za zdravnika, dasi je dotični zdravnik že dotlej imel v hiši dvoje stanovanj. Vprašuje nas, ali je to občina ni bila upravičena rekvirirati za kona mogoče in dopustno. V interesu javnosti odgovarjamo kar tu: stanovanjske zaščite na deželi sploh ni več in raditega občina ni bila upravičena rekvirirati za zdravnika stanovanje, temveč ima hišni lastnik pravico s stanovanjem svobodno razpolagati.

Usoden padec s kolesa.

Sinoči je v Vinarski ulici pred prodnišnico padel s kolesa 32letni Bogomir Pečar, posestnik iz Kamnice. Pri adcu si je zlomil lopatico. Morali so ga prepeljati v bolnico.

Potreba velikega „Socijalno-zdravstvenega doma“ v Mariboru

Zaključno k našim razpravam o Zdravstvenem domu v Mariboru še nekaj besed:

Namen ustanove je širiti med ljudstvom zdravstveno poučevanje ter z navsveti in dejansko pomočjo pomagati pri asanacijah raznih naših nedostatkov.

V bližnji bodočnosti ima Zdravstveni dom namen osnovati še oddelke za posvet nosečim ter raztegniti polikliniško in dispanzersko delo v početku vsaj na večje centre svojega teritorija, v katerem so vključeni naslednji srez: Maribor mesto, srez Maribor desni breg, srez Maribor levi breg, Ptuj mesto in srez in srez: Ljutomer, Murska Sobota in Dolnja Lendava.

Vsled obširnega teritorija in maloštevilnega personala ter nizko odmerjenega budžeta je zavod predvsem navezan na sodelovanje požrtvovalnih ajikov in za socijalno delo vnetih gg. zdravnikov, od kojih pripravljenosti za skupno delo bo uspeh zavodovega delovanja v veliki meri odvisen.

Ustanova je zaenkrat navezana na razne zasilne prostore po Mariboru in to severa ne upliva ugodno na razmah njenega delovanja. Centraliziranje vsega socijalno-zdravstvenega dela je predpogoj za uspešno delovanje. Zato potrebuje

Maribor obširnega in modernega »Socijalno-zdravstvenega doma«, kjer bi dobili svojo streho zgoraj navedeni ambulatoriji in laboratoriji, kjer bi v posebnem traktu imeli mladinsko skrbstvo in šolske poliklinike za vse šole, kjer bi poleg polikliničkih ambulanc imeli prostore za dijaško kulturno udejstvovanje, kjer bi dalje dijaštvo lahko dobilo razvedrila v svojem prostem času v obliki čitalnic, primernih igralnic, sportnih telovadnih prostorov, kjer bi v suterenu imelo dijaštvo in ostala mladina spihe in eventuelno plavalni basen, kjer bi nadalje bilo mogoče urediti ortopedijsko telovadnico, prostore za stalno higijensko razstavo, za zdravstvene kurze, demonstracije in praktične vaje dijaštvu oziroma drugim grupam občinstva. Tu naj bi poleg navedenih institucij imele prostore in center delovanja vse organizacije socijalno-zdravstvenega značaja, tu naj bi bil sedež antituberkulozne akcije, tu naj bi asanacijski oddelki reševali pereče probleme naše deželske asanacije. Od tu naj bi se delovalo iniciativno v razna žarišča oblasti.

Kakor vidimo, ogromne naloge! Dobra volja bo počasi premagala vse težave in ustvarila ideal, ki smo ga tu opisali.

Trideset let kinematografije

SKROMNI ZAČETKI. — 18 m KOMIČNEGA FILMA. — VELIČASTEN RAZMAH. — FILM BODOČNOSTI.

Začetek filma je bil prav skromen in plah. 25. decembra leta 1895 sta se pred stavila dva neznanca iz Lyona lastniku »Grand Café« v Parizu in ga prosila, naj jima da v najem svojo dvorano, kjer bi rada občinstvu demonstrirala prvi kinematografski film.

»Kako pravite? Cinématographiques«
»Da, kinematografske predstave! To je namreč posebna vrsta laterne magike, ki smo jo tako izpopolnili, da slike niso mirne, temveč se gibljejo. Torej živa fotografija.«

»A?«
»Prav tako! Sedaj pa nameravamo prirediti ljudsko predstavo, kajti aparaturo sva temeljito preizkusila v delavnicih v Lyonu.«

Gospoda sta bila Auguste in Louis Lumiere, začetnika kinematografije.

Princip kinematografije je bil znan že pred njima. Mnogi resni izumitelji in učenjaki so se bavili s problemom že dolgo let in utrli pot kasnejšemu izpopolnjevanju. Toda brata Lumiere sta prva dala prve filmske projekcije, česar jima nikdo ne more oporeči.

Fiziološki princip, na katerem sloni kinematografija, je popolnoma enostaven: svetlobni efekti izzovejo v našem očesu sliko. Kakor hitro preneha svetlobni učinek, slika ne izgine, temveč bdi v očesu še trenotek. Ta pojav imenujemo stroboskopski efekt. Ako opazujemo kak svetli predmet ali svetlo točko, ki nenadoma ugasne, bo slika v našem očesu ugašala polagoma, ako pa zažari točka z nova, sploh ne bomo čutili, da je bil svetlobni efekt ukinjen. Ako vrtimo v krogu žareče ogelje, ne bomo videli vrsto svetlih točk, temveč neprekinjeno svetlobno linijo — itd.

Ta lastnost našega očesa je bila znana že davno. Davno je človeštvo poznalo tudi aparate, s katerimi so preizkušali sintezo gibanja. Dokler ni bila izumljena prava kinematografija, smo se morali zadovoljevati s slikami, na katerih so bile naslikane faze posameznih gibov. Šele fotografija je omogočila točno in popolno analizo gibanja. Pionirska dela Amerikanca Muybridgeja (1878) in Francoza Mareya (1889—1892), Edisonov »kinematoskop« in Demenyev »bioskop« so direktni predhodniki kinematografa bratov Lumiere.

Prve predstave v Grand Café na Boulevard des Capucines so bile zelo kratke in enostavne. Prizori iz vsakdanjosti: zajutrek dojenčka, prihod vlaka na tlovdvor, odhod delavcev iz tovarne in »končno« »politi polivalec« (l'arroseur arrosé).

ki je bil prvi komični film, dolg 18 metrov. Trajal je točno eno minuto.

Vendar se je publika z otroškim entuzijazmom čudila živim slikam. Komaj so pričele prve predstave, so ljudje navali na »Grand Café«, kajti nihče ni hotel zamuditi čudežnega izuma.

Kavarniški ravnatelj pač ni mogel predvideti, da bo zanimanje za predstave tako ogromno, niti ni mogel predvideti nenavadnega razvoja kinematografije. Kdo bi se bil takrat drznil apati, da bo v letu Gospodovem 1929 poslovalo nad 45.000 kinematografov in da bo nastala nedolžna igrača bratov Lumiere izraz celega zgodovinskega razdobja in imbol nove dobe.

Vendar je vse, kar imamo danes, samo začetek. Ni še nastopil čas, da bi pisali kinematografu že danes zgodovino. Tudi preteklost filma je stara šele tri desetletja in nihče ne ve, kakšna presenečenja nam pripravlja bodočnost. Filmski strokovnjaki še vedno zadržujejo, da še niso videli dobrega filma, da pa se nadejajo, da bodo polagoma odstranjene vse ovire, ki zaenkrat ovirajo popolno dovršenost filmske umetnosti. Vse, kar domnevajo kralji filmske industrije, da so storili za film vse, kar je v njihovih močeh, ako so žrtvovali za filmsko industrijo ogromne denarje. Zvezdam plačujejo bajne svote in grade komfortne kinogledišča, razsipajo za reklamo. Toda film ne bi smel slediti literaturi in tekmovali z gledališči, kakor se to dogaja v večini primerov. Umetniški nivo filma se bo dvignil šele takrat, ko si bo film volil lastno pot, na kateri se lahko poslužuje bogatih pripomočkov in sredstev filmske umetnosti. Film mora postati verno ogledalo sodobnega človeštva, pravega, nepotvorjenega življenja in sodobnih naved, česar pa nikakor ne moremo rdititi o Hollywoodskih lutkah in cowboyih...

Strašen požar v Solunu

je v ponedeljek divjal v Vardarski četrti mesta. Plamen se je dvigal nad 100 metrov visoko. Gasilci so bili brez moči. Cela mestna četrt je uničena. Prebivalci so bili večinoma revni doseljenci iz Male Azije in so sedaj brez vsega. Škoda cenijo nad 300 milijonov drahem.

Na Grškem neoženjeni duhovniki ne dobe župnij.

Parlamentarni odbor v Atenah je storil sklep, da odzda neoženjeni duhovniki ne smejo imeti župnij. Oni, ki že imajo župnije, ostanejo na svojih mestih, v bodoče pa smejo župnije dobiti samo oženjeni duhovniki.

Vzpenjača na Pohorje in naš tujski promet

RAZVOJ TUJSKEGA PROMETA. — POHORJE SLOVENSKI SEMMERING. HOTELI IN LETOVIŠČA.

Svetovna vojna je tujski promet popolnoma ukinila ali ga je pa vsaj omejila na najmanjši minimum. Ta zastoj je bil pa samo začasen pojav vojne kot take, ki je prehod nekaterih državnih mej popolnoma onemogočila, ali pa do skrajnosti otežkočila. Po vojni, ko so vzroki tega začasnega zastoja odpadli, se je pa tujski promet nenavadno naglo zopet razvil in to v še mnogo večjem razmahu, kakor kdajkoli poprej. Poleg tega je pa zavzel tudi nove smeri in tako so postali nenadoma svetovno znani in priljubljeni kraji, ki so poprej bili docela osamljeni in zanemarjeni.

Med pokrajine, ki so stopile v interesno ospredje tujskega prometa šele po svetovni vojni, spadajo seveda tudi naša Dalmacija, hrvatska riviera in naposled Slovenije. Tujski promet v večjem obsegu in pravem pomenu besede smo Slovenci pred vojno poznali samo kot nekaj specifično italijanskega in švicarskega, na to, da bi naši kraji prav tako lahko postali zbirališče tujih turistov in letoviščarjev, sploh mislili nismo. Šele razvoj tujskega prometa po svetovni vojni nas je samo po sebi privedel na misel reklame in propagande, ki je že takoj v prvih letih rodila lepe sadove. Danes pa stopa Slovenija že pomembno v vrsto znanih tujsko-prometnih pokrajin Evrope, a vse je še več ali manj omejeno samo na Kranjsko, odnosno na Gorenjsko. Mariborska oblast je za tem delom naše ožje domovine daleč zaostala in treba bo še velikih naporov, preden se bo mogla kolikortoliko uspešno uveljaviti.

V našem časopisju se je že veliko pisalo in razpravljalo o pomenu tujskega prometa za Maribor in njegovo okolico, a v ospredju vsega je vedno stalo Pohorje z Dravsko dolino. Zaradi tega je tudi popolnoma razumljivo, da se je že primeroma zgodaj pojavil predlog, naj bi se na Pohorje zgradila žična vzpenjača. Da je bil ta predlog pameten in umesten, dokazuje najbolj akcija, ki je bila v zadnjem času podvzeta in ki bo, kakor izgleda, privedla tudi do uspeha. Ako bo šlo vse po sreči — in upajmo, da bo šlo — potem bo čez leto dni vrh Po-

horja že zvezan s podnožjem in z Mariborom z žično železnico.

Kakšnega velikanskega pomena bo ta pridobitev za razvoj tujskega prometa v Mariboru in na Pohorju, si širša javnost danes še težko predstavlja. Pohorje bo po zgraditvi vzpenjače postalo brez dvoma nekaj čisto drugega kakor je danes, kajti v svoje zeleno okrilje ne bo privabljal samo domačinov, ampak tudi goste iz vse naše države in iz inozemstva, saj bo to sploh prva taka vzpenjača v Jugoslaviji. Z ozirom na ta novi tujski promet na našem Pohorju, bo pa treba seveda tudi misliti na vse drugo, ki bo postalo potrebno, ako bomo hoteli to pridobitev zares plodonosno izrabiti. V prvi vrsti mislim tu na prenočišča in letovišča na samem Pohorju, kajti dosedanje planinske kočice po zgraditvi vzpenjače absolutno ne bodo več zadoštovala. Pohorje ima vse predpogoje, da postane slovenski Semmering, a postalo bo to samo tedaj, če bomo na njem zgradili primerne udobne letoviščarske hotele in one sportne in druge naprave, ki so za to potrebne.

Umetno bi tedaj bilo, da bi se delokrog družbe za zgraditev vzpenjače na Pohorje razširil tudi na področje hotelske in sportne industrije. V ta namen bi se pa seveda družba morala postaviti na širšo bazo in skrbeti v prvi vrsti za to, da pritegne v ta namen čimveč domačega in morebiti tudi tujega kapitala. Naš tujski promet je danes v inozemstvu že toliko znan, da bi to ne bilo povsem nemogoče. Brez dvoma pa je, da bi tudi domači kapital bil v tem podjetju mnogo bolj naložen kakor pa je v bankah, od koder gre večji del v korist drugim krajem in celo tujini. Treba bi bilo tedaj samo malo več propagande in agitacije ter malo več podjetnosti, pa bi se lahko tudi ta ideja dala realizirati. Korist od tega bi imeli vsi, tako tisti, ki bi bili denarno soudeleženi, kakor tudi obrtniki, trgovci in vsi ostali prebivalci Maribora in okolice. Naj bi tedaj ta misel našla razumevanja tudi v naši javnosti in naj bi se k temu vprašanju še kdo oglasil!

Sokolstvo

Redna telovadba starejših članov

se vrši vsaki ponedeljek, sredo in petek od pol sedme do osme ure zvečer v gimnazijski telovadnici. — Poziva se na polnoštevilno in točno vdeležbo. —

Sport

SK Železničar — nogometni odsek.

Jutri 26. t. m. se vrši ob 19. sestanek prvega in rezervnega moštva v gostilni Laufer. Udeležba obvezna. — Načelnik.

Narodni ženski Savez kraljevine SHS

slavi letos desetletnico obstoja. Organiziranih je v njem danes 240 ženskih društev z nad 20.000 članicami. Meseca oktobra bo imel jubilejno glavno skupščino v Splitu. V upravnem odboru Zvezde so v enakem številu zastopane Slovenke, Hrvatice in Srbkinje. Predsednica je gospa profesorica Leposlava Petkovičeva iz Beograda, ena izmed podpredsednic pa ga Franja Tavčarjeva iz Ljubljane. Savez bo ob Plitvičkih jezerih zgradil okrevališče in letovišče za bolehnne javne socialne delavke. Minister šume in rude je dal zemljišče z mladim gozdom v to svrhu.

Megle na mesecu odkril amater

Poklicni zvezdoznanci so razdelili delo na raziskovanje vseмирskih teles v več specijalnih področjih in se niso mogli baviti s slučajnimi odkritji. To prepuščajo

amaterjem. Eden izmed teh »zvezdoznancev«, ki promatranje zvezdnih svetov smatra za zabavo, gospod Bidault de L'Isle, opazuje samo luno in ima izvrsten teleskop z objektivom, ki meri v premeru 300 mm. Dolgo vrsto noči je upiral svoj daljnogled na določeno točko na luni, na mali krater, ki leži v velikem luninem krateru, znanem pod imenom Poseidon. Ta mali krater, ki ima v premeru 2 km, je bil večinoma zelo jasen, včasih pa ga je zamračilo nekaj kakor oblaki ali megle. Ob posebno ugodnih prilikah, ko je solnce baš sijalo na ta del lunine površine, je Bidault opazil odsev solnca s tega oblačnega zastora. Trdi, da je to isti pojav, kakor če na našem nebu solnce sije na oblak. Ker je mišljenje splošno, da na mesecu ni zraka in ne vode, so astronomi sprejeli to vest z nezaupanjem, vendar so pa Bidaulta prosili, naj nadaljuje raziskovanja.

Kako hočejo v Angliji zaposliti brezposelne?

Ko se sestane angleški parlament, bodo takoj razpravljali o zakonu o zaščiti britanskih obali pred uničevalnim delovanjem morja. Zakon bo predvideval zaščitne zgradbe ob celi obali, obenem pa bo imel nalogo, da ublaži brezposelnost.

Boj proti nepismenosti v Bosni

so pričeli kmetje sami. Razne podružnice hrv. kulturne organizacije Seljačke Sloge so sklenile v tem pogledu veliko akcijo. Vsak pismeni kmet se je zavezal, da bo naučil vsaj enega nepismenega kmeta čitati in pisati. Deloma od države deloma od raznih kulturnih organizacij so dobili v to svrhu na razpolago tudi abecedarke, deloma po so jih nakupili za svoj denar. Nedvomno zelo hvalvredno početje!

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 176

»Bianke še vedno ne vidim.«
 »Tako pride, prijatelj...«
 Sandrigo se ji dal odvesti s seboj...
 Bembo je prehodil vse veselice dvorane, brez naglice preiščal je o tem, kar je izvedel. Prišel je v prazne sobe nato na hodnik. Pred vrati Biankinoga stanovanja je za trenotek prisluhnil in nato je poskusil rahlo odpreti, kakor je bil že enkrat napravil.
 Vrata so se odprla. Soba je bila prazna. Bembo je zagledal obleko in lepote.
 »Povedala mi je resnico!« je zamrmral in vzdihel od veselja.
 Nekaj trenutkov kasneje je bil zunaj in je skočil v najbližjo gondolo rekoč brodarju:
 »Prepelji me čez veliko laguno, k cesti v Mestre, pa naglo, plačam ti dvojino.«
 Kmalu je gondola zdrčala po vodi.
 Blizu srede lagune je Bembo, ki je sedel spredaj zagledal pred seboj bližajočo se temno maso. Pokazal jo je svojemu brodarju.
 »To je barka, ki se vrača v Benetke,« je dejal brodar.
 Bembo se je zdrznil; nenadna misel mu je šinila v glavo.
 »Ali morete govoriti z ljudmi, ki so na tej barki?«
 »To je lahka reč, kadar bomo s krovi vstrel.«
 In gondolir je obrnil krmilo, da bi zavozil čim bliže mimo barke, ki se je bližala. Čez par minut sta bili obedve gondoli v isti vodi, krov ob krovu.
 »Ohe, kdo je na barki?« je krilnil brodar.
 »Kaj je?« je odgovoril tuji glas iz noči.
 Istočasno je postal tek obeh bark počasnejši.
 »Odkod prihajate?« je vprašal Bembo z zapovedu jočim glasom. Odgovorite, sicer boste imeli opravka s pristaniško policijo.«
 »Prihajamo od ceste v Mestre!« je odgovoril isti glas.
 »Ali niste vozili mlade ženske?«
 »Tako je, ekscelenca!«
 »Dobro, nadaljujte svojo pot,« je povzel Bembo s strogim glasom; toda če ste le lakali, pazite! Kako je ime vašemu čolnu?«
 To pot si je lastnik »Sirene« premislil odgovoriti in prepričan, da ima opravka s policijskim gospodom, jo je popihal, kar so ga nesla vesla in jadra.
 »Sirena« je izginila v črni noči.
 Bembo je v prvem trenutku mikalo, da bi jo preganjal, toda pomislil je, da bi s tem zgubil dragoceni čas in da pravzaprav že ve, kar je hotel vedeti.
 Ko je Bembova barka pristala, je ukazal, naj ga počaka, in je zdrčal po cesti v Mestre.

Oborožen je bil samo z bodalom, ki ga ni zapustilo nikoli; razen tega si je bil izposodil na barki slepico. Kmalu je bil pri vhodu v gozd.

»Kak norec sem bil,« je godrnjal med svojim dirom. »V Mestre bom res prišel, da: toda kam se mi bo treba obrniti v Mestri? Prokleta, neumna prenašnjost! Zakaj nisem natančneje povprašal Imperije.«

In tekel je še hitreje, kajti edina njegova nada je bila, da dohiti Bianco, predno pride ona v Mestre. Nemogoče je bilo izgrešiti pot.

Cesta je šla naravnost in težko si je bilo misliti, da bi bila deklica v globoki noči poskušala rabiti kako prekopot.

»In kaj naj storim, če jo dohitim?« se je domislil naenkrat.

Ob tem vprašanju mu je začelo razbijati za ušmi. Val besne strasti mu je zalil glavo in zagledal je samega sebe, kako popade Bianco, kako jo vrže vznak in jo oskrni kar tukaj, pod streho gozda, v skrivnosti noči in njenih globin, pod ostrim vejanjem vetra, ki je lomil suho dračje, kakor je vihar strastne blaznosti stresal njegovo misel.

In kaj potem? ...
 Potem? tega ni več vedel.

Ali pojde v Mestre? Ali se vrne v Benetke?

Bembo je odesl iz Imperijine palače fresco se po vsem životu; tirala ga je sama fiksna ideja: dohiti Bianco — a kako, tega ni premišljal, o tem ni delal načrta. In sedaj so se pojavile težkoče. Naposled se je pomiril in zarenčal: Samo da jo dohitim! Samo da je moja! Potem bomo že videli.

Tekel je, stiskaje zobe, z izbuljenimi očmi, skrivaje skrbno svojo svetilko pod plaščem; le včasih jo je potegnil izpod njega, da si za hip posveti ta cesto, kadar je slišal pred seboj kak šum.

Naenkrat je obstal kakor vkopan; prebledel je in stresel ga je nenaden drhtljaj, da so mu zašklepetali zobje.

Bianka je bila tukaj, dvajset korakov pred njim. Zaslutil jo je, bolj nego zagledal.

Njegovo razburjenje je bilo tako silno, da je obstal in okamenel, kakor človek včasih okameni v morecih sanjah, ko se zamaš poskuša pognati kvišku.

Odločnost se mu je vrnila, kakor hitro je deklica zopet izgnila. Takrat je zopet začel teči: ves vročičen, z zmedeno glavo je planil naprej; nekaj hipov na to je bil nad njo in jo je videl klečečo, hropečo od groze.

Njegovo razburjenje se je poleglo.

Zmagoslaven smehljaj je zaigral na njegovih ustnicah.

Zdaj je bila njegova.

VI.

Gondola ljubezni in smrti.

Roland Kandiano je nekoliko po polnoči stopil krog in krog Imperijine palače, da se ugotovi, ali je sleherni

na svojem mestu. Nocojšnje novo ugrabljenje Bianke je pripravil s tisto mirnostjo in podrobno skrbjo, ki zagotavlja uspeh tudi najtežavnejših podjetij. In to podjetje je bilo razmeroma še lahko. Ko se je torej Roland vrnil na sprednjo stran palače in je našel Skalabrino, ki ga je pustil tu, je lahko zatrdil svojemu tovarišu, da bo čez dve uri, takoj po končani veselici Bianka na varnem.

Skalabrino mu je zahvalno pokimal.
 Orjak še ni bil nikoli tako razburjen kakor nocoj. Roland je stopil v palačo.

S prvim pogledom je premeril ogromno dvorano, kjer se je bil znašel. Zagledal je Imperijo, smehljajočo, čudovito lepo, pod njenim belim svilnatim nebom, v blesku rahle luči, ki so jo širile parfimirane voščeniče. Poleg nje je spoznal Sandrigo. Dvojica je bila obdana od majhne družbe, ki je delala poklone zdaj Sandrigo, zdaj kurtizani.

Sandrigo, pripoznan kot oficijelni ljubimec lepe Imperije, je bil tako zadobil najhiterjšim potom domovinsko pravico v beneški družbi.

Sinoči še navaden poročnik, je postal po vsegamogočnosti slavne kurtizane kar naenkrat velika osebnost.

Roland je hodil od skupine do skupine in iskal Bianco.

Ni je zagledal.
 Gluh nemir se ga je začel lotevati.

Prepričan, da deklice ni na tej veselici, ki je prirejena samo zaradi nje, se je vrnil v tisto dvorano, kjer je kraljevala Imperija.

Vstala je bila s svojega sedeža, in se približala Sandrigo odprtemu oknu, ki je gledalo na kanal.

Roland, ki jo je nekaj časa iskal, jo je naposled našel v zatišju tega okna, napol skrito za velikimi brokatnimi zastori, ki so padali težko na tla.

Približal se je in sedel na drugo stran zastora.

Imperija in Sandrigo, naslonjena s komolci na žametne področnike, sta gledala v noč.

Le zdajpazdaj sta menjavala negotove besede.

»Torej« je nenadoma izpregovoril Sandrigo, povzemaje nedvomno razgovor, ki ga je bila kurtizana opustila, »toraj ona ni hotela prisostvovati tej veselici?«

»Zaman sem jo prosila na vse načine; toda ne govoriva o tem, dragi moj. Pustite mi za nocoj še vsa moja srečo; jutri boste mislili na Bianco; nocoj pa bodite ves moj... ali hočete?«

»Naj bo...«

»Makar če pravite, da norim, dragi, predragi moj, toda ta veselica me dolgočasi, kar zdihujem že po trenotku, ko bova sama...«

»Noč napreduje...«

»Da, in veste, kaj bi rada, zdajle, kadar odidejo vsi ti ljudje, ki me tako smrtno dolgočasi?«

»Povejte...«

»Obljubite mi to radost...«

MALI OGLASI

Krasne pletene obleke
v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Mala družina
išče mesto hišnika. Ponudbe pod: »Spreten ključavničar« na upravo »Večernika«. 2279

Sobo in črkoslikanje
izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Velika izbira
čipk, batist, popelin, šifon, za damsko perilo, Josip Šerec, Maribor, Aleksandrova cesta 23. 2127

Otroške, damske, moške nogavice,
žepne rute, pletenine, veste, puloverji itd. Josip Šerec, Maribor, Aleksandrova cesta 23. 2128

Fotografiram vse!
Portreti, brzošlike, industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer, Gosposka 39. 2286

Uradnico
zmožno slovenščine, srbohrvaščine, perfektno stenografijo, strojepisko, nemščine, sprejme tukajšnje podjetje. — Ponudbe pod »Perfektna stenografija« na upravo »Večernika«. 2376

Ocarinjenje,
prevoz in vskladičenje vsakovrstnega blaga po najnižjih cenah, kakor tudi prevoz drv, premoga in pohištva prevzame spedičija A. Reisman, Vojašniška ul. 6. 2371

Velika, prazna elegantna soba
z električno razsvetlavo in lepo kuhinjo se takoj odda. Vprašati Gosposka ulica 56 I., desno. 2312

Kupim do 150 kg jabolk ali tepek
za sadjevec. Ponudbe z navedbo cene na naslov: A. Močnik, Maribor, Po-breška cesta 20. 2368

Sprejme se izvrsten krojaški mojster,
ki bi zraven privatnih strank prevzel konfekcijsko izdelavo. Delavnica brez inventarja takoj na razpolago. Istotam se sprejme za stalno šivilja za žensko konfekcijo in perilo, samostojna pri-krojevalka. Cenjene ponudbe pod »Konfekcija« na upravo »Večernika«. 2262

Zimski plašči,
Din 430.— trpežni in lepi, zgotovljeni na prodaj. Damski modni salon Klem-sche, Aleksandrova cesta 12. 2370

Čedna, meblowana soba
z električno razsvetlavo, parketra ita z uporabo glasovirja se odda dvema boljšima dijakoma (v bližini šolskih poslopij) eventuelno tudi gospodu, kateri bi vzel dobro hrano s 1. oktobrom t. l. Naslov pove uprava »Večernika«. 2372

Ob priliki 10letnice prihoda v Maribor,
priredim v sredo, dne 25. septembra v svoji restavraciji »Vetrinjski dvor« velik koncert. Za obilen obisk se priporočam Hinko Kostič. 2354

Učenko za šivanje perila
sprejme Atelje Olga Rupnik, Maribor, Slovenska ulica 20. 2369

MEDO

KAVA

Kožuhovinasti

plašči

in krzno za obšive
novi dospelo. Krzno od
Din 30.— naprej.

K. GRÄNITZ

krznar
Gosposka ulica št. 7

Vabilo

na

1/4 12 izredni občni zbor „Doma“

registrovane delavske stavbene zadruge z omejeno zavezo v Mariboru, ki se bo vršil

v nedeljo, dne 29. septembra 1929 ob 10. uri dopoldne v spodnji ma-dvorani Narodnega doma

Dnevni red:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora
2. Sklep o prostovoljnem razidu zadruge
3. Tozadevna sprememba pravil
4. Volitev likvidačnega odbora

Sklicuje se na podlagi § 58 združnih pravil zadnji odstavek ter vabi k polnoštevilni udeležbi

odbor

ČEZ
200
RAZNIH
VRST

kožuhovine
ima letos v zalogi trvdka
L. ORNIK, MARIBOR
KOROŠKA CESTA 9

Za Vaše zimске plašče nabavite si že sedaj primerno krzno za ovratnik in obšive, dokler je izbira bogata, kajti pravkar so dospele največje pošiljave iz Leipziga. — Zalogo si lahko ogledate povsaj neobvezno. — Našli boste vse to, kar rabite. 2249